

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

ЗБОРНИК

НАУЧНО - СТРУЧНА ТРИБИНА
„ПРЕДИЗВИЦИТЕ И ПЕРСПЕКТИВИТЕ НА
УЧИТЕЛСКАТА ПРОФЕСИЈА“

ШТИП, 2016

ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ

НАУЧНО - СТРУЧНА ТРИБИНА

„ ПРЕДИЗВИЦИТЕ И ПЕРСПЕКТИВИТЕ НА УЧИТЕЛСКАТА ПРОФЕСИЈА “

(одржана на ден **7.10.2016** година, Факултет за образовни науки, Штип)

2016, Штип

За издавачот:

проф. д-р Соња Петровска, декан

Издавачки совет:

проф. д-р Блажо Боев
проф. д-р Дејан Мираковски
проф. д-р Кирил Барбареев

Уредувачки одбор – Editorial Board:

проф. д-р Снежана Јованова Митковска
проф. д-р Снежана Мирасчиева
проф. д-р Кирил Барбареев
доц. д-р Даниела Коцева
доц. д-р Ирена Китанова

Јазично уредување - Language Editor:

Весна Ристова (македонски јазик)
м-р Снежана Кирова (англиски јазик)

Дизајн на корица - Design:

проф. д-р Никола Смилков

Техничко уредување – Technical Editing:

доц. д-р Даниела Коцева
доц. д-р Ирена Китанова

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

37.011.3-051 (082)

ПРЕДИЗВИЦИТЕ и перспективите на учителската професија:

научно-стручна трибина: (одржана на ден 7.10.2016 година, Факултет
за образовни науки, Штип) / [уредувачки одбор Снежана
Јованова-Митковска ... и др.]. - Штип: Универзитет „Гоце Делчев“,
Факултет за образовни науки, 2016. - 136 стр. ; 25 см

Фусноти кон текстот. - Библиографија кон трудовите. - Abstract

ISBN 978-608-244-365-2

а) Учителска професија - Зборници

COBISS.MK-ID 102229002

СОДРЖИНА

Предговор	6
Снежана Јованова – Митковска ДА СЕ БИДЕ УЧИТЕЛ!.....	7
Оливер Цацков УЧИТЕЛОТ - ЛИЧНОСТ ШТО ТРЕБА ДА СЕ СЛЕДИ И ПОЧИТУВА.....	12
Снежана Мирасчиева, Емилија Петрова Ѓорѓева, Даниела Коцева, Ирена Китанова ЗА ПРЕДИЗВИЦИТЕ И ПЕРСПЕКТИВИТЕ НА ПРОФЕСИЈАТА УЧИТЕЛ	17
Елена Ташкова, Лидија Камчева Панова, Страхил Газепов ПРЕДИЗВИКОТ НА УЧИТЕЛОТ ЗА РАБОТА СО УЧЕНИЦИ СО РЕФРАКТОРНИ АНОМАЛИИ ВО ПРВО ОДДЕЛЕНИЕ ВО ООУ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“- ШТИП	23
Снежана Јованова – Митковска, Билјана Попеска ЕФЕКТИВНАТА, ЕФИКАСНА СОРАБОТКА СО РОДИТЕЛИТЕ - ПРЕДИЗВИК ЗА НАСТАВНОТО ВО СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ.....	29
Даниела Коцева, Снежана Мирасчиева, Емилија Петрова Ѓорѓева, Ирена Китанова ИНТЕРКУЛТУРНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ – ПРЕДИЗВИК ЗА НАСТАВНИЦИТЕ ВО МУЛТИКУЛТУРНИТЕ ОПШТЕСТВА	37
Елизабета Симоновска ВОСПИТУВАЧИТЕ И НАДАРЕНОСТА КАЈ ПРЕДУЧИЛИШНИТЕ ДЕЦА	42
Весна Димитрова ВЛИЈАНИЕТО НА КРЕАТИВНАТА СРЕДИНА ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ПРЕДУЧИЛИШНИТЕ ДЕЦА	44
Весна Ничева, Нада Арсова КРЕАТИВНОСТ ВО НАСТАВАТА	49
Ирена Китанова, Емилија Петрова Ѓорѓева, Снежана Мирасчиева, Даниела Коцева МОЖНОСТИ И ФОРМИ НА РАБОТА СО НАДАРЕНИТЕ УЧЕНИЦИ ОД ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ	57
Верица Јосимовска ИНОВАТИВНИ МЕТОДИ ВО УЧЕЊЕТО И ПРОУЧУВАЊЕТО НА ЧУВСТВИТЕЛНИ И КОНТРОВЕРЗНИ ИСТОРИСКИ ТЕМИ	62

Драгана Кузмановска, Снежана Кирова, Биљана Иванова ФРАЗЕОЛОГИЗМОТ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК – ПРЕЧКА ИЛИ ПРЕДИЗВИК	66
Ленче Насев УЛОГАТА НА СОВРЕМЕНИОТ НАСТАВНИК ВО НАСТАВАТА ПО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ	73
Снежана Мирасчиева, Виолета Петкова СОДРЖИНИТЕ НА НАСТАВНИТЕ ПРОГРАМИ ПО БАЛЕТ ВО ОСНОВНИТЕ МУЗИЧКИ УЧИЛИШТА - ПРЕДИЗВИК ЗА УЧИТЕЛОТ.....	77
Билјана Попеска, Снежана Јованова – Митковска ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА BRAIN BREAK ВО УЧИЛИШТАТА ВО МАКЕДОНИЈА И ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА ИСКУСТВОТА ВО МЕЃУНАРОДНИ РАМКИ.....	83
Ружица Коштанова, Катица Костова МОДНИТЕ РЕВИИ ВО СТРУЧНОТО ОБРАЗОВАНИЕ – ПРЕДИЗВИК ЗА НАСТАВНИКОТ.....	90
Емилија Петрова Ѓорѓева, Снежана Мирасчиева, Ирена Китанова, Даниела Коцева ВИДОВИ АСОЦИЈАЛНО ОДНЕСУВАЊЕ КАЈ МЛАДИТЕ СРЕДНОШКОЛЦИ.....	95
Емилија Угриновска, Билјана Илиев СПОСОБНОСТИТЕ НА НАСТАВНИКОТ ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ НА УЧЕНИЦИ СО ПСИХОСОЦИЈАЛНИ ПРОБЛЕМИ	100
Киро Јорданов ДИСЛЕКСИЈАТА - ПРЕДИЗВИК НА 21 ВЕК	104
Трајче Стојанов КАЛОКАГАТИЈА КАКО ВОСПИТЕН ИДЕАЛ	118
Милена Ристова Михајловска ПРЕКУ ХЕРМЕНЕВТИЧКИ ИНТЕРПРЕТАЦИИ И АНАЛИЗА НА ТЕКСТ, СРЕДНОВКОВНАТА КНИЖЕВНОСТ ПОБЛИСКУ ДО СОВРЕМЕНИОТ ЧИТАТЕЛ, УЧЕНИК И СТУДЕНТ	124
Данче Николовска Вратеовска СТИЛИЗИРАНИ ФАКТИ ЗА ЕКОНОМСКИТЕ ЦИКЛУСИ И ПОТРЕБАТА ОД АНТИЦИКЛИЧНА МАКРОЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА.....	134

Предговор

Предизвиците и перспективите на учителската професија е колекција на трудови создадени како резултат на мислењата и ставовите изнесени на истоимената научно-стручна трибина на Факултетот за образовни науки во Штип која се одржа на 7 октомври 2016 година, по повод 5 Октомври, светскиот ден на учителот. Содржи лепеза на научни погледи и размислувања за предизвиците и перспективите со кои се соочува учителската професија во овој 21 век. По својата суштина, зборникот е наменет за сите структури кои се активно вклучени во креирањето, имплементацијата и развојот на воспитно-образовниот процес.

Зборникот на трудови *Предизвиците и перспективите на учителската професија* е четврт зборник, прирачник кој ќе им послужи на сегашните и идни генерации учители. Во публикацијата се претставени трудови кои ги третираат дилемите, проблемите, предизвиците и перспективите со кои се соочува оваа професија, а се дадени и насоки и модели за дизајнирање и редизајнирање на учителскиот профил.

На повеќе од сто страници поместени меѓу кориците на оваа колекција, низ синергичен приод можат да се најдат нови идеи за понатамошни истражувања и развој на учителската професија. Текстовите изобилуваат со богати и разновидни искуства кои се водилка за стекнување и развој на ново индивидуално искуство.

Им благодариме на сите партиципенти за учеството и придонесот на споделувањето на теоретските размислувања и практичните искуства на трибината.

Штип, декември 2016

Од уредниците

**ФРАЗЕОЛОГИЗМОТ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК
– ПРЕЧКА ИЛИ ПРЕДИЗВИК**

Драгана Кузмановска¹, Снежана Кирова², Биљана Иванова³
^{1,2,3} Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип

„Daß der Phraseologie für den Fremdsprachenunterricht eine besondere Bedeutung zukommt, dürfte außer Frage stehen. Die Befähigung zu einer auch nur begrenzten Kommunikation in einer Fremdsprache ist ohne eine minimale Beherrschung der Phraseologie nicht möglich.“ (FLEISCHER 1982: 32)

(Воопшто не треба да се дискутира за големото значење на фразеологијата во наставата по странски јазик. Дури и едноставна комуникација на некој странски јазик не може нормално да се одвива без минимално владеење на фразеологијата.) (превод: Д.К.)

Апстракт

Трудот со наслов „Фразеологизмот во наставата по странски јазик – пречка или предизвик“ произлегува како резултат на согледувањата на предностите и негативностите при изучување на еден од странските јазици, англискиот и германскиот јазик, кои се изучуваат како прв и втор странски јазик и во основно и во средно образование. Ние како наставници по странски јазик не можеме, а да не го потенцираме недостигот од употреба на фразеологизмите во наставата по странски јазик, кои како што знаеме се многу застапена категорија во секој јазик. Всушност, не постои јазик без фразеологизми, што значи дека не треба да постои, односно не треба да се замисли настава по јазик без нивна употреба. Можеби токму поради нивната голема застапеност во јазикот не значи дека не се употребуваат, туку можеби, не можеме да ги разграничиме од другите зборовни групи. Сите овие дилеми заслужуваат големо внимание кое ние ќе се обидеме да ги поттикнеме со овој труд.

Клучни зборови: фразеологизам, настава, јазик, комуникација.

**PHRASES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING
- AN OBSTACLE OR A CHALLENGE**

Dragana Kuzmanovska¹, Snezana Kirova², Biljana Ivanova³
^{1,2,3} Faculty of Philology, University “Goce Delchev” Shtip

Abstract

The paper entitled "Phrases in Foreign Language Teaching – An Obstacle or a Challenge" is the result of the observations concerning advantages and disadvantages arising from the study of a foreign language, in our case English and German, which are taught as a first and as a second foreign language in primary and secondary education. As foreign

language teachers we cannot but emphasize the lack of use of set phrases/idioms in foreign language teaching, which are a very prevalent category in each language. In fact, there is no language without phrases/idioms, which means that no foreign language teaching should exist or be imagined without incorporating these into teaching. They are highly represented in the language so it means that they are very much used, but perhaps we are not able to distinguish them from other linguistic word groups. All these dilemmas deserve greater attention which we will try to encourage with this paper.

Key words: phrase, teaching, language, communication.

За Фразеологијата се знае дека ги проучува зборовните состави како јазични единици, кои во јазикот се користат како една целина и се нарекуваат фразеологизми и имаат посебни лингвистички карактеристики и вредности.

Предмет на фразеологијата се фразеологизмите и тоа затврднатите, цврсти зборовни групи, идиомите, фразеолошките изрази. Овие изрази се сметаат за синоними и се користат за меѓународна примена, а може да ги сретнеме и како затврдени изрази (*feste Wendungen*), цврсти зборовни состави/групи (*feste Wortverbindungen/ Wortgruppen*). Како еквивалентни термини за идиомите во секојдневниот говор можеме да ги користиме следниве термини идиоми (*Redensart*), пословица (*Sprichwort*) или поговорка (*Redewendung*) (сп. Burger 2003: 12). Исто така, треба да се напомене дека во постарата литература се употребуваат поговорките и пословичните изрази како главни термини во фразеолошките истражувања (сп. Burger 1982: 361). Како што може да се види, не е едноставно да се дефинира единствен термин за предметот на фразеолошките истражувања.

Не е јасно утврдено што означува поимот „идиоматски изрази“. Единствената прифатена дефиниција од повеќето научници е:

„...eine Einheit aus mehreren Elementen, deren Gesamtbedeutung verschieden ist von der Summe der Bedeutungen der Elemente.“ (Schemann 1993: 18)

(„...единство од повеќе елементи, чие заедничко значење се разликува од значењата на сите вклучени елементи“) (превод Д.К.)

Фразеологијата има широки размери и поаѓа од двочлената синтагма па сè до реченицата и во тој простор се наоѓаат различните лексички состави со полнозначни и службени зборови, составни термини, пословици, поговорки, цитати и афоризми (сп. Велковска 2002).

Зошто ни е битно дефинирањето на фразеологизмите и нивна соодветна употреба во наставата? Едно е сигурно, а тоа е дека формирањето на фразеологизмите е, покрај образувањето на нови зборови и преземањето на зборови од странски јазици, една можност за збогатување на зборовниот фонд на еден јазик.

Според ова, треба да го знаеме следново: дека и терминот *фраз-* и терминот *идио-* потекнуваат од грчкиот јазик *phrasis* - израз и *idioma* - посебност. И двата термини: фразеолошки и идиоматски ги среќаваме во Енциклопедискиот речник на лингвистичките науки на Р. Симеон од 1966 г. Овде фразеолошкиот термин е дефиниран како изолиран, идиоматски, неслободен при поврзување со други зборови, а фразеолошкото значење претставува збир од зборови, односно таквиот збир од зборови изразува еквивалентност со одделен збор во реченицата.

Од семантичка гледна точка значењата на одделните зборови не се еднакви со значењето на идиомот, а од синтаксичка тие не дозволуваат променливост при нивна употреба во друг контекст. Де Сосир (1879), како и неговите приврзаници, сметаат дека идиомите се „готови искази“ (*locutions toutes faites*) или поточно готови говорни формули во кои не може ништо или речиси ништо да се менува. Таквите изрази можат само да се наследуваат од генерации на генерации зборуваачи, тие се неделиви целини и зависат од традицијата.

Ваквите готови изрази “ready - made utterances“ за Џ. Лајонс (1977) се некомплетни реченици и затоа ги одделува од граматички правилните реченици и ги сместува во посебна категорија.

Терминот *фразеологизам/фразеолошка единица* во Лингвистичкиот енциклопедиски речник од 1990 г. опфаќа семантички поврзан состав од зборови и реченици со фиксирана семантичка структура и строго одреден лексичко граматички состав, додека, пак, терминот *идиом* се јавува како општ термин за различни јазични образувања во јазикот.

Истражувајќи на тема што всушност е фразеологизмот, дојдовме до овој заклучок, користејќи ги следниве извори: во бугарскиот јазик за фразеолошки израз се користи терминот *фразеологизъм* (сп. Анкова-Ничева 1993), во српскиот јазик - *фразеологизам* и *фразеолошка јединица* (сп. Мршевић-Радовић 1987), во хрватскиот јазик – *frazeologizam, frazeološki izraz* (сп. Menac, Rojs 1992), *frazem* (сп. Matesic 1982), во словенечкиот *frazem* (сп. Krziskanik- Kolsek 1994), во чешкиот *frazem* (сп. Sermak 1966), во полскиот - *frazeologizm, jednostka frazeologiczna* (сп. Skorupka 1967), во рускиот фразеологизм, *фразеологическая* (сп. Ожегов 1974), во македонскиот јазик се користат термините *фразеолошки израз/единица* (сп. Белчев 2010), а под влијание на руската литература и терминот *фразеологизам* и *фразема* (сп. Никодиновски 1992).

Откако ја одредивме терминологијата пристапуваме кон разграничување на фразеолошките изрази од другите јазични единици што секако претставува еден сложен проблем чија основа лежи во несогласувањата на лингвистите околу тоа кои поими спаѓаат во групата на фразеолошките изрази за кои се согласуваат дека се неслободни зборовни состави кои не се создаваат во говорниот процес, туку се репродуцираат во готова форма која се зацврснува со долгата употреба. Некои лингвисти сметаат дека фразеолошките изрази се зборовни споеви кои се употребуваат во јазикот како целосни, готови јазични елементи и имаат единствено значење, така што значењето на фразеолошкиот израз не соодветствува со значењата на одделните компоненти што го сочинуваат (сп. Цветковски 1998). Врската помеѓу зборовните компоненти на фразеолошкиот израз е цврста и нивниот редослед е непроменлив и поради тоа се сметаат за еквивалентни со другите реченични членови, иако понекогаш се јавува фразеолошки израз во вид на цела реченица. Како на пример: *Nicht alle Tassen im Schrank haben* (Н. Görner 1979:184); „Не му се сите овци на број“ (Have a screw loose) (З. Мургоски 1996:141). Од наведениот пример воочуваме дека ендогената и егзогената семантика имаат семантичка монолитност затоа што помеѓу нив не постои корелација, ниту една од компонентите не се јавува при семантичката експликација.

„Die richtige Verwendung eines Phraseologismus erfordert,

dass die phraseologischen Bestandteile (Komponenten, Konstituenten) in ihrer Gebundenheit (Festigkeit) erkannt und von den Variablen unterschieden werden.“ (Fleischer 1982: 86–87).

(Правилната употреба на фразеологизмот бара фразеолошките составни елементи (компоненти, конституенти) да бидат препознатливи според нивната поврзаност (цврстина) и да се разликуваат според варијабилите) (превод Д.К.).

Многумина лингвисти, меѓу кои и Бургер (Burger 2003) и Флајшер (Fleischer 1997), се согласни околу четирите главни обележја, кои ги обединуваат фразеологизмите и кои се од голема помош при нивно препознавање во текстот. Станува збор за:

1. Полилексикалност (Polylexikalität / Mehrwortstruktur);
2. Идиоматичност (Idiomatizität);
3. Стабилност (Stabilität/ Festigkeit);
4. Лексикализација, репродуктивност (Lexikalisierung, Reproduzierbarkeit).

1. Полилексикалноста е особина која важи за „упадливо за очи обележје на фраземите“ (Donalies 2009: 7) и доаѓа од грчкиот збор „poly“ – „многу“ и „lexis“ – „збор“. Преводот од грчки навестува дека еден фразеологизам се состои од два или повеќе збора.

Пример: во германскиот јазик: *Ist die Katze aus dem Haus, tanzen die Mäuse auf dem Tisch* (D11, 2002: 401); во македонскиот јазик: „Кога ја нема дома мачката, глувците оро играат“ (Величковски 2009:93); во англискиот јазик: *When the cat's away, the mice will play.* (McGraw-Hill Dictionary of American Idioms and Phrasal Verbs, 2002).

2. Идиоматичноста е онаа главна карактерна особина која ги одделува фраземите од другите слободни фрази, идиоматичното значење е еден од најважните критериуми. Оваа карактеристика на фразеологизмите може да се толкува на две нивоа. Во семантичка смисла фразата е идиоматична кога постои разлика помеѓу преносното (фразеолошко) значење и дословното (слободно) значење на компонентите.

Пример 1: *Vitamin B haben* (Има витамин Б) - слободно значење;

Пример 2: *Vitamin B haben* (Има пријателски однос) - фразеолошко значење. (Palm 1997: 9)

Колку поголема е разликата помеѓу овие две значења, толку поголема е идиоматичноста на фразеологизмот. Оваа карактеристика може да се докаже на различни начини кои зависат од разликата помеѓу преносното/фразеолошкото и дословното/слободното значење. Во согласност со ова, ќе зборуваме за целосна, делумна идиоматичност и за неидиоматичност.

Пример за целосна идиоматичност кога значењето на фразеологизмот не зависи од семантиката на поединечни лексеми: *gang und gäbe sein* „сосема вообичаено“ (to be quite usual).

Пример за делумна идиоматичност кога значењето делумно се поклопува со семантиката на поединечните лексеми: *einen Streit vom Zaun brechen* „нешто провоцира“ (pick a quarrel).

Пример за неидиоматичност кога значењето на фразеологизмот целосно се поклопува со семантиката на поединечните лексеми: *zum Ausdruck bringen* „да се произнесе за нешто“ (express/convey).

(Burger 2003: 31-32, Palm 1997: 9-12, Donalies 2009: 20-21).

3. Стабилноста го поткрепува фактот што компонентите на фразеологизмите воопшто не можат или многу малку можат да се променат. Значи, кај фразеологизмите не се можни, или само во исклучителни ситуации, морфолошки и синтаксички операции.

Пример 1: *Gustav hat bei seinem Vater ein Auto in der Garage.* (Густав го има оставено автомобилот во гаражата на неговиот татко.)

Пример 2: *Gustav hat bei seinem Vater einen Stein im Brett.* (Густав е привилегиран од страна на неговиот татко.)

(Palm 1997: 9) (превод Д.К.)

Во првата реченица не е проблем да се заменат именките „Auto“ и „Garage“, за компонентите во реченицата тоа нема семантички консеквенци. Во реченицава секој збор си го задржува своето значење и влијае на целокупното значење на реченицата. Додека пак, во втората реченица зборовите „Stein“ и „Brett“ не можат да се променат, затоа што станува збор за фразеолошка фраза, во која целосното значење на реченицата не е детерминирано од значењето на поединечните зборови.

4. Лексикализацијата/репродуктивноста е, исто така, едно важно обележје на фразеологизмите кое ги одделува од другите зборовни групи. Фразеологизмите, всушност не произлегуваат при самиот процес на говорење или читање, туку е потребно нивно повикување од местото во човековиот мозок каде се втиснати и нивно оживување. Лексикализацијата е меморирање на фразеологизмите како лексиконски единици во лексиконот. Ова за зборот е сосема вообичаено, но за синтаксичката фраза е едно дополнително обележје (Fleischer 1982: 67). Затоа Палм (Palm 1997) наведува дека за фразеологизмите, нивното изучување и нивната употреба се значајни и емоционалните услови (пр. иронично), комуникативното ниво на употребата (пр. во секојдневниот говор), областа во која се употребува (пр. право) и времето во кое се употребува (пр. да не е застарен и сл).

По исцрпното теоретско образложување на тема фразеологизми, нивното дефинирање и констатирање на неговите главни обележја е потребно да се пристапи кон нивна примена во самата настава по странски јазик. Наша интенција е прифаќање на проблемот фразеологизми во наставата по странски јазик како предизвик, а не како пречка, не само од страна на ученикот, туку и од страна на самиот наставник. Затоа, како наставници по странски јазик, англиски и германски, сметаме дека најпрво треба теоретски да ги поткрепиме учениците со знаења за фразеологизмите, а дури потоа да пристапиме кон нивна примена во наставата и во комуникацијата. Откако добро ќе ги потковаме учениците со знаења, потребно е да пристапиме кон практична примена, најпрво преку вежби за нивно препознавање во текстови од различни тематски подрачја, потоа нивно разоткривање, односно анализирање или утврдување на степенот на идиоматичност, потоа увежбување на

пасивното и активното нивно владеење и на крајот, нивно увежбување преку интензивни комуникациски вежби во различни ситуации.

Заклучок

Ова наше истражување го посветивме токму на фразеологизмите кои како комплексни јазични изрази се застапени во секој јазик, кај секој народ, во секоја средина, во секоја комуникација, во секое училиште, во секоја настава, но дали е таков случајот и со наставата по странски јазици. Колку и на кој начин им се посветува внимание на часовите по странски јазик? Дали ние како наставници успеваме доволно да ги мотивираме самите ученици? Како да им пристапиме? Сите овие прашања си ги поставува секој наставник и се обидува на свој начин да си даде соодветни одговори. Но, ние преку овој труд сакаме да потенцираме дека едно е сигурно, а тоа е дека сè зависи од самиот наставник, од неговата мотивираност, пожртвуваност, креативност. За крај, советуваме да се почитува следново:

*„Phraseologismen entdecken – entschlüsseln – festigen – verwenden“
(KÜHN 1992: 178; LÜGER 1997: 102).*

(Фразеологизмите да се откријат - да се разоткријат - да се утврдат - да се употребат) (превод: Д.К).

Користена литература

Латиница

1. Bürger, H. (1998): *Phraseologie: eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. Berlin.
2. Donalies, E. (2009): *Basiswissen Deutsche Phraseologie.*, Tübingen: A. Francke Verlag. 123 . ISBN 9783825231934.
3. Duden (1992): *Duden. Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten*(Wörterbuch der deutschen Idiomatik). Bd. 11. Mannheim.
4. Duden (2000): *Duden. Die deutsche Rechtschreibung*. Bd. 1. Mannheim.
5. Fleischer, W. (1982): *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. Leipzig.
6. Fleischer, W.; Michel, G.; Starke, G. (1993): *Stilistik der deutschen Sprache*. Frankfurt/M., Berlin.
7. Friedrich, W. (1976): *Moderne deutsche Idiomatik*. Alphabetisches Wörterbuch mit Definitionen und Beispielen. München.
8. Görner, H. (1979): *Redensarten. Kleine Idiomatik der deutschen Sprache*. 1 Auflage. VEB Bibliographisches Institut Leipzig.
9. Kühn, P. (1992): „Phraseodidaktik. Entwicklungen, Probleme und Überlegungen für den Muttersprachenunterricht und den Unterricht DaF.“ In: *Fremdsprachen lehren und lernen* 21: 169-189.
10. *McGraw-Hill Dictionary of American Idioms and Phrasal Verbs*. (2002). Retrieved November 18 2016 from <http://idioms.thefreedictionary.com/when+the+cat%27s+away%2c+the+mice+will+play>
11. Lüger, H-H. (1997): „Anregungen zur Phraseodidaktik.“ In: *Beiträge zur Fremdsprachenvermittlung* 32: 69-120.
12. Palm, C. (1997): *Phraseologie. Eine Einführung*. Tübingen.

Кирилица

13. Величковски, Б. (2001). Сид без малечки камчиња не стои. Пословични паралели. Институт за фолклор. Скопје.

14. -----(2002). Македонско-англиски и англиско-македонски пословични паралели. Институт за фолклор. Скопје.
15. - - - - - (2009). Македонски пословици и поговорки. кн. 73. Институт за фолклор „Марко Цепенков“. Скопје.
16. Велковска, С.(2002). Белешки за македонската фразеологија. ИМЈ. Јазикот наш денешен. кн. 8. Скопје.
17. Мургоски, З. (1996). Македонско-англиски речник на идиоми. Автор
18. Кузмановска, Д., Петковска, Б., Ничева, В. (2014). Успешен трансфер на поговорките и пословиците од еден во друг јазик. Годишен зборник 2013 - Филолошки факултет, УГД - Штип. ISSN 1857-7059.
19. Кузмановска, Д. (2014). Пословици и поговорки со анимална компонента во германскиот и во македонскиот јазик, докторска дисертација, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ , Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје (необјавено).
20. Кузмановска, Д.; Кирова, С.; Иванова, Б. (2015): Интернационалниот карактер на народните пословици и поговорки, IV научно - стручна конференција со меѓународен карактер Современото воспитание и образование - состојби, предизвици и перспективи, 18.5.2016., Штип, Македонија (во печат)
21. Никодиновски, З. (1992). Фигуративните значења на анималната лексика во францускиот и во македонскиот јазик: Инсекти. докторска дисертација. Филолошки факултет „Блаже Конески“. Скопје.
22. Поп Јовановски, А. (1991). Македонски народни пословици. Студентски збор.1 изд. Скопје.